

Protestanttisten lähetyssaarnaajien uskonto ei ollut vain yksijumalaisen uskon saarnaamista vaan he osasivat koskettaa korealaisia yhdistämällä ihmisten kaipuun henkiseen ja tasa-arvoon väkevissä, läsnä olevissa kohtaamisissa ja yhteisen kokemuksellisuuden jakamisen kautta. Korealaisen kristillisyyden ydin syntyi yhdessä laulamalla.

Kristillisten seurakuntien nopea kasvu ja voimistuminen liittyvät suoraan myös 1960-luvun massiiviseen maaltamuuttoon ja Etelä-Korean nopeaan urbanisoitumiseen. Korealaiset joutuivat suuressa muutossa irtautumaan lähes väkivaltaisesti omista perinteisistä yhteisöistään ja joutuivat etsimään kaupungeissa uusi verkostoja ja yhteisöjä, joiden kautta kokea läheisyyttä ja korealaisille tärkeää sosiaalista tiivyyttä.

Kristilliset seurakunnat kasvoivat 1970- ja 1980-luvuilla suureksi osaksi sotilashallinnon vastaisen kansalaisliikkeen myötävaikutuksella. Korealaisille oli muodostunut kristinuskosta positiivinen kuva lähetyssaarnaajien tukiessa maan jälleenrakentamista Korean sodan jälkeen näiden rakentaessa kouluja ja sairaaloita. Seurakunnat ja kristityt johtajat tukivat myös armeijan diktatuurin aikana presidentti Park Chung-heen vastaista oppositioliikettä tarjoamalla tilojaan opposition käyttöön ja järjestämällä näille turvallisia kokoontumispaikkoja.

POHJOIS-KOREA
vankina oman historiansa
eristyssellissä

북한-자신만의 역사 속에 갇힌 포로

Kim Il-sungin teoksia arabiankielellä
Namsanin kukkulalla Pjongjangissa
sijaitsevassa kansalliskirjastossa. Kirjasto
(Grand People's Study House) on
kooltaan yli 100 000 neliometriä ja siellä
säilytetään yli 30 miljoonaa kirjaa.

*Maailma ilman Chosunia
(Pohjois-Koreaa)
on merkityksetön.*

*Kim Jong-il isälleen
Kim Il-sungille*

Yllä olevasta lauseesta on tullut pohjoiskorean armeijalle ja massoille mantra, jonka uskottavuutta kansainvälinen yhteisö ei ole halunnut testata.

Tammikuun loppu 2009 ja kiinalaisen uudenvuoden aatto. Pekingistä edellisenä iltana lähtenyt junani seiso i aamulla yli kaksi tuntia Pohjois-Korean rajalla *Dandongin* asemalla ennen kuin sen kahta tummanvihreää ja sinetöityä vaunua lähdettiin vetämään rajana toimivan *Jalu*-joen ylitse. Juna ylitti hitaasti Kiina-Korean Ystävyys sillaa. Vieressä oli japanilaisten siirtomaa-ajalla rakentama vanha silta, joka oli toiminut vielä 1950-luvun alussa Kiinan ja Pohjois-Korean välisenä pääyhteytenä. Yhdysvaltojen ilmavoimat pommittivat sen Korean sodan aikana käyttökelvottomaksi.

Kun juna rajan ylityksen jälkeen pysähtyi Pohjois-Korean puolella *Sinuijun* rajakaupungin asemalle, laskeutui vielä äsken tupakansavua ja keskustelua täynnä olevaan vaunuun hiljaisuus. Ilmapiiri Kiinassa raja-joen toisella puolella oli ollut värikäs, eloisa ja äänekäs, mutta Pohjois-Koreassa ympärillemme asettui lähes iholla tuntuva kuiskaava varovaisuuden seinämä.

Rajajoella pohjoiskorealaisten miesten vasempiin takinliepeisiin oli alkanut ilmestyä pieniä punaisia pinssejä, joissa oli Pohjois-Korean johtaja **Kim Jong-ilin** tai tämän isän, elinikäisen presidentin, **Kim Il-sungin** kuva. Tai molempien. Pinssien mukana katosivat matkan aikana aiemmin junankäytävällä kohtaamani pohjoiskorealaisten katsekontaktit.

Silmäni hakeutuivat junavaunun eri puolille sijoitettuihin kiinan-tuliaisiin: elektroniikkapahvilaatikoihin, mandariini-, omena-, olut- ja mansikkakoreihin, umpeen teipattuihin matkalaukkuihin ja kiinalais-valmisteisiin tietokonepakkauksiin. Sitten tullimies otti kännykkäni ja sinetöi sen taiteltuun ruskeaan kirjekuoreen.

Olin siirtynyt kaksoisviestien maahan, toiseen aikaan ilman yhteyttä ulkopuoliseen maailmaan – tilaan, jossa vain varovaisuus ja epäluulo ovat eloonjäämisen ehto.

Koreaa ei ole olemassa ilman molempia Koreoita. Etelä-Koreasta ei voi kirjoittaa ilman Pohjois-Koreaa. Korean jaettu niemimaa on omi-tuinen historiallinen reliikki. Pohjoinen on etelän varjo. Jaetulle nie-mimaalle on jäänyt purkautumattoman kylmän sodan aikainen jään-ne ja avaamaton paranoidinen solmu.

Modernissa nykyhistoriassa ei yksikään muu taloudellisesti heik-ko tai luonnonvaroiltaan merkityksetön maa kuin Pohjois-Korea ole kyennyt pitämään itsestään yhtä suurta kansainvälistä ääntä.

Pohjois-Koreaa tuskin huomattaisiin tai sillä ei olisi mitään merki-tystä ilman sen ydinaseohjelmaa, jatkuvia Itä-Aasian sotilaallista tasa-painoa uhmaavia ohjuskokeita ja pyrkimystä tulla tunnustetuksi ydin-asevaltioksi. Pohjois-Korean ydinaseohjelma ja siitä seuraava ydinasei-den leviämisen pelote on tuonut Pjongjangin osaksi kansainvälistä politiikkaa.

Pohjois-Korea on *juche*-aatteensa mukaisesti halunnut eristäytyä muusta maailmasta ja edellyttää muita jättämään itsensä sekä järjestel-mänsä rauhaan. Samalla se on pyrkinyt narsistisesti globaalin maailman

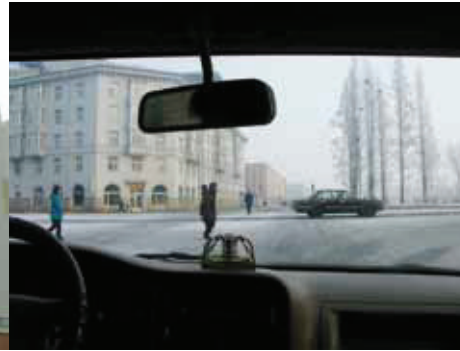
POHJOIS-KOREA FAKTAA

Asukasluku:	22,7 miljoonaa, 100 % etnisiä korealaisia
Pääkaupunki:	Pjongjang
Kaupunkilaisia:	62 %
Pinta-ala:	120 538 neliökilometriä
Virallinen kieli:	Korea
Pääuskonnot:	Virallisesti ateistinen maa. Valtio kontrolloi ja tukee pieniä buddhalais-, kristillis- ja synkretististä chondogyo-seurakuntia.
Elinikäodote:	miehet 61,1 vuotta, naiset 66,5 vuotta
Rahayksikkö:	won (KRW)
Bruttokansantuote	
henkeä kohden:	1 700 USD (2008, arvio)
Tärkeimmät	
vientituotteet:	puolustusteollisuuden tuotteet, raaka-aineet ja kaivosteollisuus, koneet, kemikaalit, tekstiilit, maataloustuotteet
Tärkeimmät	
kauppakumppanit:	Kiina, Etelä-Korea, Japani, Venäjä, Thaimaa

keskiöön. Maan johtaja Kim Jong-ilin strategiana on ollut kerätä it-seensä mahdollisimman suuri kansainvälisen yhteisön, median ja eri-tyisesti Yhdysvaltain korkeimman johdon huomio. Keinoina ja toi-mintamallina ovat olleet uhkailu, valehtelu ja uhma sekä näiden jäl-keen kiristys.

Nähdessään elokuun alussa 2009 Yhdysvaltain entisen presidentti **Bill Clintonin** astuvan lentokoneestaan *Sunanin* kansainvälisellä len-tokentällä tämän tullessa salaisen diplomatian tuloksena hakemaan kahta Pohjois-Koreassa tuomittua amerikkalaisjournalistia vapaaksi, täytyi sairauden heikentämän Kim Jong-ilin ja valtaa pitävän armeijan eliitin tuntea suurta tyytyväisyyttä onnistuneesta strategiastaan.

Kimille oli merkittävä, lähes myyttinen propagandavoitto seistä Clintonin vieressä samassa *Baekhwawonin* valtion vieraspalatsin huo-neessa, samassa asetelmassa kuin hänen isänsä **Kim Il-sung** tämän vastaanottaessa vuonna 1994 toista Yhdysvaltain aiempaa presidenttiä **Jimmy Carteria** vieraakseen.

Matkustaminen Pohjois-Koreassa on kuin siirtyisi aikakoneella viisikymmentä vuotta taaksepäin. Junat lonksuttavat hitaasti. Autoja on harvassa. Ihmiset kulkevat pääsääntöisesti jalan.

Täytyy myöntää, että tutkijoille ja Itä-Aasian kehitystä ammatikseen seuraaville Pohjois-Korea on outoudessaan jopa pelottavan vietelevä valtio. Omassa tutkimustyössäni törmäsin eri puolilla maailmaa toimiviin intohimoisiin ja lähes pakkomielleisesti Pohjois-Koreaa seuraaviin yhteisöihin. Ne rekisteröivät ja tulkitsevat vuorokausi vuorokaudelta mitä vähäpätöisimpiä merkkejä, joita Pjongjangin kryptinen koneisto sanoissaan, kuvissaan tai poliittisessa retoriikassaan tuottaa.

일

Toisen maailmansodan päätyttyä ja Japanin hävittyä sodan syntyi Korean niemimaalle valtatyhjiö. Potsdamin rauhankokouksessa voittajavaltiot olivat päättäneet jakaa Korean niemimaan kysymättä asiaa korealaisilta itseltään. Neuvostoliitto vastaanotti Japanin antautumisen Korean pohjoisosassa miehittäen samalla sen. Yhdysvallat otti haltuunsa niemimaan eteläosan. Väliaikainen raja vedettiin 38. leveyspiirille. Korea jäi poliittiseen, sotilaalliseen ja hegemoniataistelun marginaaliin ilman, että sen tulevaisuudesta oli selkeästi päätetty. Samalla Korea tempaistiin kylmän sodan sisään osaksi sosialistisen ja kapitalistisen maailman valtapeliä.

Kim Il-sung oli taistellut japanilaista siirtomaavaltaa vastustaneiden korealaispatrioottien joukoissa. Neuvostoliitto ja Stalin olivat kiinnittäneet häneen huomiota vuodesta 1931 alkaen. Kim Il-sung oli Sta-

linin näkökulmasta Neuvostoliitolle luotettava tukija ja hänet nostettiin Pohjois-Koreassa valtaan.

Etelässä USA järjesteli oman, 35 vuotta Yhdysvalloissa asuneen luottohenkilönsä *Syngman Rhee* valtaan sekä varmisti tämän aseman tulevana Etelä-Korean presidenttinä¹.

Elokuun 15. päivä 1948 perustettiin *Korean tasavalta*, Etelä-Korea. Heti perään Kim Il-sung julisti syyskuun 9. päivä *Korean demokraattisen kansantasavallan*, Pohjois-Korean perustetuksi. Korea oli virallisesti jakaantunut, ja uudet valtiot ilmoittivat kukin edustavansa Korean niemimaata kokonaisuudessaan. Syngman Rhee ja Kim Il-sung julistivat molemmat valtaan tultuaan pyrkivänsä Koreoiden yhdistymiseen.

Korean sota alkoi 25.6.1950 Pohjois-Korean joukkojen ylitettyä 38. leveyspiirin ja maiden välisen rajan. 27. heinäkuuta 1953 kolmen vuoden verisen, suunnattomasti kärsimystä aiheuttaneen sekä miljoonien kuolonuhrien jälkeen, allekirjoitettiin aseleposopimus – lähes samalla rajalla ja 38. leveyspiirillä, josta sota oli käynnistynyt.

Sodan päättymisen jälkeen tilanne Korean niemimaalla oli ajautunut pattitilanteeseen. Pohjois- ja Etelä-Korea pitivät molemmat niemimaan jakoa väliaikaisena ratkaisuna. Pohjois-Korea tukeutui Neuvostoliiton ja Kiinan poliittiseen sekä taloudelliseen tukeen. Yhdysvallat

¹ Kiinnostava historiallinen yksityiskohta: Syngman Rhee oli vakaa kristitty korealainen ja Kim Il-sung oli taas kasvanut kristillisessä kodissa.

sitoutui Etelä-Korean puolustamiseen sekä maan taloudelliseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen.

Korean sodan päätyttyä lähes raunioiksi moukaroidun kahden Korean kehitys oli vaikeaa. Oma koulutettua työvoimaa oli Koreassa ollut vähän. Japani oli siirtomaavaltansa aikana rakentanut Korean taloutta enemmänkin suhteessa omiin tarpeisiinsa, jossa pääpaino oli ollut maataloudessa ja Japaniin vietävien raaka-aineiden sekä ruoan tuotannossa. Japanilaiset olivat keskittäneet kaksi kolmasosaa Korean ras-kaasta teollisuudesta niemimaan pohjoisiin osiin. Etelä sai esimerkiksi vuoteen 1948 asti lähes 90 prosenttia sähköstään pohjoisosista.

Pohjois-Korea lähti heti sodan jälkeen kehittymään Etelä-Korea nopeammin. Ulkomailta katsottuna Pohjois-Korea näytti valtiona vahvalta, päämäärätietoisemmalta ja hallinnollisesti tehokkaammalta. Etelä-Koreassa vallitsi enemmänkin taloudellinen kaaos. Valtion tila oli epävakaa, poliittisesti jännittynyt ja sisäisesti ristiriitainen.

Pohjoisen kansantulo kasvoi 1960-luvulta aina 1970-luvun puoleen väliin Etelä-Koreaa nopeammin. Pohjoisen valtiojohtoinen suunnitelmatalous oli 1950- ja 60-luvuilla onnistunut synnyttämään talouskasvua, joka myös näkyi kansalaisille konkreettisina tuloksina. Pohjoiskorealaisen elinikä piteni ja ihmisten yleinen koulutustaso sekä lukutaito kehittyivät. Sodan raunioittamaa maata rakennettiin uudeksi.

Pohjois-Korea oli myös yksi 1960 ja 70-lukujen sosialistisen ja kommunistisen maailman esimerkkivaltioista. Kim Il-sung ja juche-ate innostivat länsimaisia vasemmistonuoria ja vallankumousromanttikoja yhdessä Kuuban ja Fidel Castron esimerkin rinnalla. 1960-luvun alussa 75 000 Japanissa asunutta korealaista muutti perheineen takaisin Pohjois-Koreaan auttaakseen ja tukeakseen sosialistisen valtion jälleenrakentamisessa. Pohjois-Korean pääkaupunki Pjongjangista kehitettiin näyttävää uutta kommunistisen Korean mallikaupunkia, jonka arkkitehtuuri sekä kaupunkisuunnittelu herättivät kansainvälistä kiinnostusta.

Mutta Kim Il-sungin uuden ihanneyhteiskunnan rakenteiden alla suunnitelmatalouden ohjaama talouskasvu oli alkanut jo 1960-luvun aikana rakenteellisesti rapautua. Puolustusmenot veivät Pohjois-Korean kansantulosta lähes kolmanneksen ja massiivinen varustautuminen rasitti kokonaistaloutta.

Junamatkani Kiinan rajalta Pjongjangiin kesti koko päivän. Saavuin pimentyneessä illassa kelmeästi valaistulle Pjongjangin rautatieasemalle. Junia kulkee Pohjois-Koreassa harvoin, joten suuri ja hämärä, savusta ja talven pakkasista huuruinen laiturihalli oli täynnä kiinalaista uutta vuotta viettämään tulevien pohjoiskorealaisten matkustajien omaisia.

Vastassani junavaunun ovella olivat nuori naistulkkini ja matkaani valvova armeijan entinen upseeri, joka toimisi poliittisena kaitsijana (*minder*). Rautatieasemalta pääsi ulos vain tiukan passikontrollin kautta. Aseman edestä lähdimme eteenpäin *Huiparamilla*, Vihellyksellä, joka on pohjoiskorealaisen Peace Motors -yhtiön Fiatilta saadulla teknologialla ja japanilaisten rahoituksella rakentama jeeppi.

Ei yhtään neonvaloa, muutamia katuvaloja. Ilmassa tuoksui poltetun hiilen makeahko haju, joka oli sekoittunut kuivaan pakkaseen. Harvakseen vastaantulevien autojen valokeilojen leikatessa näkyi kadunvarsilla kaulukset pystyssä kulkevia tummia hahmoja. Jotenkin tuttua. Ensitunnelma Pjongjangissa muistutti aikaa Neuvostoliiton yössä joskus 1980-luvun alussa.

Asuin Pjongjangin keskustaa halkovan *Taedong*-joen *Yanggak*-saarella, jonne ranskalaiset olivat 1980-luvulla rakentaneet 170 metriä korkean kansainvälisen *Yanggakdo*-hotellin. Majoituin yli 1 000 huoneen hotellin 32. kerrokseen, joka taisi olla hotellin ainoita lämmitettyjä kerroksia. Ulkomaisia asiakkaita Yanggakdodissa oli lisäksi vain toinen mies. Hiljainen nuori britti oli palannut Pjongjangiin yksi-

POHJOIS-KOREAN POLIITTINEN JÄRJESTELMÄ

Pohjois-Korea on kommunistinen yksipuoluemaa.

Pohjois-Korea eli Korean demokraattinen kansantasavalta perustettiin 9. syyskuuta 1948 Korean niemimaan Neuvostoliiton miehittämälle vyöhykkeelle.

Kim Il-sung toimi Pohjois-Koreaa johtavan Korean työväenpuolueen, *Joseon Rodongdangin*, puheenjohtajana, maan pääministerinä sekä presidenttinä aina vuoteen 1994 kuolemaansa saakka. Kuoleman jälkeen Kim nimitettiin Pohjois-Korean ikuisesti presidentiksi.

Korean työväenpuolueella on kaksi tukipuoluetta, Korean sosiaalidemokraattinen puolue ja "buddhalainen" *Chondoist Chongu* -puolue. Yhdessä ne muodostavat Demokraattisen isänmaan yhdistämisen rintaman *Choguk t'ongil minju chu'i chönsönin*.

Pohjois-Korean yhteiskuntafilosofia on Kim Il-sungin luoman juče-aate. Juchen perustana on marxilais-leniniläinen teoria, jonka mukaan valtiota tulee johtaa korkein ja kansan paras etujoukko. Eli kommunistinen työväenpuolue.

Kim Il-sungin poika Kim Jong-il eli Rakas johtaja nousi isänsä kuoleman jälkeen valtaan vuonna 1997. Kim Jong-il on sotavoimien komentaja, työväenpuolueen pääsihteeri ja valtion kansallisen puolustuksen komission puheenjohtaja, joka on Pohjois-Korean hierarkian korkein virka.

Vuonna 1998 Pohjois-Korean perustuslain nimestä poistettiin sana "sosialistinen" ja se nimettiin Kim Il-sungin -perustuslaiksi.

Muodollisesti korkeinta hallinnollista valtaa käyttää yksikamarinen *Choego Inmin Hoeui* eli Kansanneuvosto. Kansanneuvoston vaalit pidettiin viimeksi huhtikuussa 2009, jossa sinne valittiin viisivuotiskaudeksi kansanvaalilla 687 jäsentä. Ehdokkaat asetetaan puolueen jäsenistä etukäteen. Vastaehdokkaita ei ole. Kansanneuvoston puheenjohtajana toimii **Kim Yong-nam**.

Korkein kansanneuvosto valitsee Keskuskansankomitean johdon. Komitea valvoo hallitusta, joka toimii hallinnollisena ja toimeenpanevana elimenä.

tyisturistina rakastuttuaan edellisellä ryhmämatkallaan pohjoiskorealaiseen naisoppaaseensa.

Luen illalla hotellihuoneessani muistiinpanoistani, kuinka **Martin K. Bradley** kuvaa erinomaisessa kirjassaan *Under the Loving Care of the Fatherly Leader: North Korea and the Kim Dynasty* junamatkaansa 1970-luvulla Pekingistä Pjongjangiin. "Ikkunasta näkyi siistejä, vauraanolioisia maatilojen taloja, traktoreita ja riisiviljelmiä. Riisin taimia istutettiin koneellisesti." Bradleylle Pohjois-Korean maaseutu näytti tuolloin vauraammalta kuin kiinalainen, "jossa näkyivät rähjäiset maatilojen töllit, urbaanit slummit ja ihmisten ja eläinten raskas työ." Mutta pian Kiinassa alkoi tuntua Pohjois-Koreaa suurempi yhteiskunnallinen elinvoima

Pohjois-Korean henkinen maisema on rakentunut suoraan Kim Il-sungin nuoruuden kokemuksista vastarintaliikkeessä sekä Kimin identiteetistä sosialismin vallankumouksellisenä. Kim Il-sungin näkemyksiin ihanneyhteiskunnasta oli vaikuttanut erityisesti neuvostoajan stalinistinen valtiorakenne, johon hän tutustui oleskellessaan Neuvostoliitossa vuodesta 1941 vuoteen 1945. Kim halusi sodan jälkeen kehittää Pohjois-Koreasta neuvostoliittolaisten asiantuntijoiden tuella kommunistisen malliyhteiskunnan, joka sisäistäisi Stalinin ajan kommunistisen romantiikan ja Stalinin ylläpitämän julkisen propagandistisen kuvaston.

Kim Il-sung päätti myös modernisoida Korean, muuttaa ja teollistaa perinteisen maaseutujen elämän sekä uudistaa vallankumouksellisesti traditioon ja rituaaleihin sidotun korealaisen kulttuurin. Kiinalla ja Neuvostoliitolla oli merkittävä vaikutus Pohjois-Korean kehitykseen mutta se ei muuttunut Pohjois-Koreaa stalinistiseksi tai maolaiseksi valtioksi.

1960-luvulla Kim alkoi irtautua isoveljistään Kiinasta ja Neuvostoliitosta. Hän suuntasi Pohjois-Korean kehitystä itsenäisempään suuntaan hakien yhdessä poikansa Kim Jong-ilin kanssa vaikutteita Korean historiasta. Kimit halusivat vahvistaa valtarakennettaan hyödyntäen

korealaista uuskungfutselaisuuden perinnettä ja sen historiallisia val-lankäytön malleja.

Pohjois-Korea kehitti oman sosialistinen ideologian, juche-aatteen. Juche oppirakennelmana yhdisteli marxismi-leninismää, sosialistisia teorioita ja korealaista uuskungfutselaisuuden periaatteita. Juches-sa korostuivat erityisesti riippumattomuus ja omavaraisuus sekä itse-riittoisuus suhteessa muihin. Juche-aatteeseen sisäistettiin perinteinen kungfutselainen esi-isien palvonta.

Juche-aatteen mukaan kansa ei koostu yksilöistä vaan massasta. Ki-min dynastialle tärkeä Korean feodaaliajan samaanikuninkaiden tari-noiden esimerkki näkyy siinä, kuinka Juche-aatteen kärkeen luotiin filosofia, jossa kaikkivaltiaan Kim Il-sungin nimi ja kuva poltettiin sy-välle jokaisen pohjoiskorealaisten alitajuntaan.

Johtaja on Pohjois-Koreassa kaiken keskus ja yhteiskunnan ohjaava voima. Valtiossa kansanjoukot toimivat kuin lihakset kehossa. Voimalle suunnan antaa johtaja, joka toimii kuin aivot. Puolue on kehon her-mojärjestelmä. Ilman johtajaa massojen voimalla ei ole suuntaa. Tarvi-taan aistit ja aivot, johtaja jonka vision ja päätökset puolueen hermo-järjestelmä välittää lihasmassoille, kansalle.

Korean historoitsija **Bruce Cummings** toteaa kirjassaan *Korea's Place in the Sun: A Modern History* juchesta: "käsitettä on todella mah-doton kääntää. Mitä lähemmäs pääset sen merkitystä, sitä kauemmaksi käsite karkaa."

Kiinalaisen uuden vuoden aamu alkoi kun oppaani ja minderini veivät minut laskemaan kukkia Pohjois-Korean pyhimälle paikalle, *Mansu*-kukkulan 20-metrinen pronssisen Kim il-sungin patsaan äärelle. Minua oli pyydetty varaamaan viisi euroa kukkia varten. Sain sil-lä syliini indonesialainen botanistin jalostaman, vuonna 1965 suu-ren johtajan kunniaksi *Kimjongiliaksi* nimetyn orkkideakimpun, jon-ka laskin kunnioittaen patsaan juurelle. Kävellessämme takaisin kau-punkiin oppaani kuvasi kuinka korealaiset kutsuvat Kim Il-sungia

Vuonna 1982 valmistuneen juche-tornin juurella Pjongjangissa. Torni valmistui Kim Il-sungin 70-vuotispäiväksi ja sijaitsee Taedong-joen varrella.

isäkseen. ”Pidämme häntä isänä!”, ”Kim Il-sung johtajana on isä ja puolue äiti”.

Georgy Toloraya on kuvannut kuinka historiallisessa Koreassa hallinto oli keskitetty ja jakamaton. Feodaalinen Korea oli kuin pyramidimallinen valtio, jonka huipulla sijaitsi kuningas. Yhteiskunnan sosiaaliset rakenteet perustuivat ihmisten sukuhistorian perusteella organisoituihin ryhmiin, ydinluokkiin. Eri luokkaan kuuluvien ihmisten tuli kantaa itsessään merkkiä, josta selvisi kunkin asema ja paikka luokkahierarkiassa.

Pohjoiskorealainen henkilöpalvonta on psykohistoriallisesti kytketty Koreaa historiassa hallinneiden shamaanikuninkaiden, kuten kuningas **Sejongin** (1397–1450), absoluuttiseen viisauteen ja puolijumaluuteen.

Pohjois-Koreassa ei tapahdu mitään ilman säteilevän johtajan läsnäoloa. Jokaisella pohjoiskorealaisella on syvä myyttinen suhde suureen johtajaan Kim Il-sungiin ja poika Kim Jong-iliin. Pohjoiskorealaisissa propagandateksteissä johtajan huolenpito ja suora rakkaus alamaisiinsa ovat saaneet kristillisiä ja messiaanisen tarinallisuuden piirteitä. Lehdistössä kiertävät tuhannet tarinat kuinka Kim Jong-il henkilökohtaisesti liikuttuu kohdatessaan kansalaistensa hädän. Rakkaan johtajan huoli alamaisistaan synnyttää suuren myötätunnon kärsiviä kohtaan ja halun auttaa.

1960-luvulla alkanut ja Kim Il-sungin sekä Kim Jong-ilin absurdin palvontaan ja puolijumaluuteen kohottanut kultti on läntisen tarkkailijan näkökulmasta täysin järjetöntä. Mutta tarkkailija havaitsee myös, että pohjoiskorealaisessa kulttuurissa johtajuus on mahdollista saavuttaa vain kohottautumalla myyttisten tarinoiden sankariksi, jossa legendat ovat lähes **Jeesuksen** tai **Siddhartha Gautaman** tarinoiden mytologista tasoa. Kim Il-sung ei turhaan aloittanut vallansiirtoaan pojalleen yli kaksikymmentä vuotta ennen sen toteutumista.

Seison Pjongjangin Kim Il-sungin keskusaukion paraatipaikalla suuren, yli 30 000 000 kirjan kansankirjaston ylimmällä parvekkeella. Perin-

POHJOIS-KOREA ON LUOKKAYHTEISKUNTA

Jokaisen pohjoiskorealaisen elämästä pidetään säännöllistä ja tarkkaa turvallisuus- ja luottamuksellisuusrekisteriä.

Vuodesta 1964 lähtien Pohjois-Koreassa alettiin jakaa kansalaisia poliittisiin eri luokkiin. Ihmiset määritellään kuluviin kolmeen pääluokkaan, jotka taas jakautuivat edelleen 51 alaryhmään.

Pohjois-Koreassa poliittinen luokka-asema määrittää yksilölle jaettavan ruoka-anoksen määrän ja laadun, oikeuden päästä koulutukseen ja eri ammatteihin, asuinpaikan sekä minkä tasoiseen väestösuojaan pääsee sodan aikana.

Pohjois-Korean ensimmäiseen luokkaan kuuluvat Kim Jong-ilin dynastian luotetut, joka muodostuu työväenpuolueen tärkeistä jäsenistä ja näiden perheistä, vallankumouksellisista kaadereista, armeijan johdosta, korkeasta upseeristosta sekä poliittisesta eliitistä.

Ensimmäinen luokka nauttii taloudellisista eduista, kulutustavaroista ja arjen luksuksesta. Heillä on pääsy runsaasti ruokavarantoihin sekä mahdollisuus vierailu ulkomailla. Käyttöön he voivat saada iPodin ja internet-yhteyden.

Toinen luokka koostuu puolueelle ja Kimin dynastialle luotettavasta massasta, johon kuuluu talonpoikia sekä työläisiä. Heidän tehtävänään on toistaa väsymättä virallista propagandaa sekä täyttää käskystä esimerkiksi Kim Il-sung aukio toimiakseen maansa johdon tukena.

Alin, kolmas ja suurin luokka koostuu epälojaaleista, puolueelle vihamielisistä sekä ideologisesti epäluotettavista ihmisistä. Tähän luokkaan joutuu, jos lähipiirissä on sukulaisia, jotka ennen Pohjois-Korean itsenäistymistä ovat kuuluneet porvarilliseen luokkaan, maanomistajiin tai jos suvussa on toisinajattelijoita, liikemiehiä ja japanimielisiä aktivisteja.

Alimpaan ryhmään kuuluvat myös perheet, joiden jäseniä on loikannut Etelä-Koreaan tai Kiinaan.

Epälojaalin luokan jäseniltä on estetty pääsy hyviin työpaikkoihin. Lapsilla ei ole lupaa opiskella korkeampaa koulutusta. Alinta luokkaa rangaistaan ankarammin, jos he esimerkiksi jäävät kiinni ulkomaisen radioaseman kuuntelusta tai muista poliittisista rikoksista.

Järjestelmä muistuttaa yllättävän tarkasti Korean feodaalijan sääty-yhteiskunnan luokkarakennetta

teiseen korealaistyyliin rakennettu kirjastokompleksi valmistui 1982 ja oli 70-vuotislahja Kim Il-sungille. Juche-aatteen mukaisesti kansankirjastossa tarjotaan esimerkiksi luentoja, kielikursseja ja mahdollisuutta keskustella professorien kanssa – oppimista työn ohella.

Uuden vuoden juhlaesitys Mangyongdaen lasten palatsissa Pjongjangissa.

Juche-aate neuvoo täydelliseen riippumattomuuteen muista. Pohjois-Korealle sen ainoa oikea ja todellinen referenssi suhteessa todellisuuteen ja ympäröivään maailmaan on Pohjois-Korean oma sisäinen ja nationalistinen tietoisuus. Pohjois-Korea on itsessään ja itselleen maailman keskus. Kimin dynastian luoma maailma on pohjoiskorealaisille kansallisen olemassaolon ydin. Pohjois-Korea on kansalleen sen paratiisi ja paras maa maailmassa. Tämä kerrotaan joka aamu kovaäänisissä kodeissa, työpaikoilla ja maatiloilla.

Jonkin matkaa parvekkeen alapuolella sijaitsee Pjongjangin lähes Mansu-kukkulan veroinen voimapaikka. Katselen puolikaaren muotoista parveketta, jolta Pohjois-Korean johtajat ja Kim Jong-il ottavat vastaan vuosittaisten juhlapäivien mahtavat sotilasparaatit. Lähes kaikki maailmalla tuntevat nämä kuvat, joita toistetaan uutisten videoissa sekä valokuvissa. Täydellisissä muodostelmissa ja absoluuttisen kurinalaisesti marssivista sotilaista sekä 100 000 ihmisen hurmiollisista massamielenosoituksista on tullut Pohjois-Korean vallan brandi ja uhman ikonostaasi.

Kysyn parvekkeella vieressäni seisovalta vierailuani luotsanneelta, perinteiseen *hanbokiin* pukeutuneelta ja viittä kieltä puhuvalta oppaalta, miten on mahdollista, että tuhannet, sadat tuhannet pohjoiskorealaiset saadaan toimimaan ja käyttäytymään täsmällisesti yhtä aikaa, samalla tavalla. Hän vastaa hymyillen, ylpeänä ja epäroimattä: ”Se on henkemme. Me tulemme yhdeksi. Me olemme olemassa tulemalla yhdeksi. Meidän voimamme on olla yksi. Pohjois-Korea on yksi.”

삼

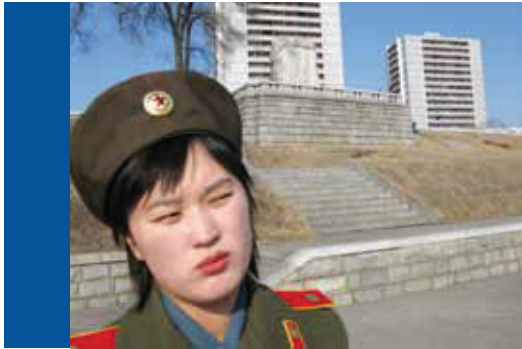
Luen taas illalla hotellissa kuinka Martin K. Bradley matkaa tällä kertaa 1990-luvulla junalla Pekingistä Pjongjangiin. Maisemat ikkunasta olivat muuttuneet: ”Näky oli karmea. Ihmisten vaatteet olivat rähjäisiä ja epäsiistejä. Ohikulkijoiden kasvot olivat tummuneet joko liasta tai pellagran, kasvojen väriä muuttavan puutossairauden aiheuttamana.”

Perinteiseen korealaiseen hanbok-asuun pukeutunut tarjoilija Tongilgwanin ravintolassa eteläisessä Keasongin rajakaupungissa.

Bradley näki kuinka kokonaisia teollisuuskaupunkeja oli seisahnut ja maaseudun reuna-alueille oli syntynyt harmaita pimeän kaupan markkinoita.

Vaikka Pohjois-Korea oli pyrkinyt modernisoimaan teollista tuotantoaan ja käyttämään Neuvostoliitosta saatua tietoa ja teknologiaa teollisuuden kehittämisessä, alkoi Pohjois-Korean talous taantua 1970-luvulla. Syynä oli 1960-luvun neuvostoaikainen talousrakenne,

Pjongjang on monumentaalikaupunki, jonka arkkitehtuuri ja kaupunkirakenne luotiin pohjoiskorealaisen ideologian näyteikkunaksi. Kuvat vasemmalta: opas

amerikkalaisten USS Pueblolla, Mansudae, Pohjois-Koreassa eletään juche-aikaa, häpäri laski kukat Kim Il-sungin patsaalle.

jossa raskas teollisuus muodosti liian merkittävän osan kansallisesta tuotannosta. Sen lisäksi, että Pjongjangista puuttuivat pääomamarkkinat lähes täysin, oli Pohjois-Korea jäänyt jo 1970-luvulla auttamattomasti muuta maailmaa jälkeen uuden teknologian hyödyntämisessä.

Bradley arvioi, että Neuvostoliitto oli tukenut Pohjois-Koreaa viidentoista vuoden ajan (1946–1960) joka vuosi 125 dollarilla kansalaista kohden.

Taloutta kehittäessään pohjoiskorealainen hallinnollinen kulttuuri oli tuntenut vain poliittisen komentamisen mallin. Yritysten kehittäminen avautuvien markkinoiden dynamiikassa 1980-luvulla tai niiden johtaminen on ollut pohjoiskorealaisille täysin tuntematonta. Ohjenuorana talouden rakentamisessa toimii juche-aatte, joka määrää käyttämään ensisijaisesti oman maan resursseja ja toimimaan päämääränä lähes täydellinen omavaraisuus. Lisäksi jo 1970-luvulla arvioitiin, että puolustusteollisuudelle ja armeijalle kanavoituvan lähes puolet Pohjois-Korean kansantaloudesta.

Neuvostoliiton romahdettua 1990-luvun alussa juche-aate alkoi tarkoittaa pohjoiskorealaisille elämää jatkuvassa nälässä, kylmyydessä ja pimeydessä – sekä konkreettisesti että henkisesti.

Pohjoiskorealaiset olivat peruselämässään täysin riippuvaisia valtion jakamista ruoka-annoksia, joita kuitenkin vuodesta 1994 alettiin leikata. Ensin kuukausittaiset annokset vähennettiin puoleen ja sitten kolmannekseen ruoan minimimäärästä.

Neuvostoliiton kaaduttua loppuivat kertaheitolla öljy-, lannoite- ja teknologia-apu. Pohjois-Korea kykeni pahenevan raaka-aine- ja energiapulan johdosta tuottamaan enää vain puolet tarvitsemastaan riisistä, elintarvikkeista ja muusta perusruoasta. Pjongjang yritti lisätä omaa ruokatuotantoaan ottamalla käyttöön keinotekoisesti muokattuja vuoriston terrassiviljelmiä maissin kasvatusta varten. Hanke osoitautui ekologiseksi katastrofiksi johtaen maaperän nopeaan eroosioon ja viljelysten tuhoutumiseen rankkasateiden huuhtomina.

Presidentti Kim Il-sung joutui myöntämään uudenvuodenpuheessaan 1994 pohjoiskorealaisen sosialismin olevan kriisissä. Kuuden kuukauden kuluttua, 8. heinäkuuta Kim Il-sung kuoli sydänkohtaukseen.

Suuren johtajan kuolemaa seurasi kolme perättäistä katovuotta. Krooninen energiatarve johti metsien hallitsemattomaan hakkaamiseen epätoivoisten ihmisten etsiessä polttopuuta selvitäkseen hengissä kylmistä talvista. Puuttomien ja keinotekoisien terrassiviljelmien maaperä ei enää seuraavina kasvukausina sitonut vettä ja kosteutta. Eroosio johti paheneviin tulviin, jotka tuhosivat lopullisesti vuoristoviljelmät.

1990-luvun puolessa välissä Pohjois-Korea ei enää kyennyt ruokimaan väestöään. Vaikea aliravitsemus ja nälänhätä iskivät lähes 40 prosenttiin nuoresta sukupolvesta, ja sadat tuhannet ihmiset kohtasivat hirvittävän nälkäkuoleman. Nälkään kuolleiden ihmisten määrän on eri lähteissä arvioitu olevan 600 000 ja miljoonan välillä.

Pohjoiskorealainen yhteiskunta näytti tuolloin olevan luhistumassa. Sadattuhannet naiset ja lapset vaelisivat riutuneina maaseudulla kohti pohjoista päästäkseen nälkää turvaan Kiinan puolelle. Äidit seisivat epätoivoisina junaradan vieressä sylissään pieniä lapsia, joita he tarjosivat vietäviksi Kiinaan turvaan. Ne, joilla oli varaa, lahjoivat rajavar-tijoita päästäkseen ylittämään Jalu-joen ja hakeakseen Kiinan puolelta perheilleen lääkkeitä ja ruokaa. Rajan toisella puolella kristilliset va-paaehtoisjärjestöt ostivat nuoria nälkää paenneita pohjoiskorealaisnai-sia vapaiksi kiinalaismiesten seksiorjuudesta.

Pohjois-Korean oli alistuttava nälänhädän synnyttämän katastrofin edessä ja hyväksyttävä pakko vastaanottaa ulkomaista elintarvikeapua. Samalla se salli erityisten *jangmadangien*, maaseutumarkkinoiden toi-minnan. Ruokapulaa yritettiin korjata pienimuotoisten torien avulla, joilla yksityiset ihmiset saivat myydä ja ostaa elintarvikkeita. Jangma-dangeista muodostui nopeasti ihmisten arjessa selviytymisen välttä-mättömiä puskureita.

Kansainvälisen ruoka-avun turvin Pohjois-Korea pystyi muuta-massa vuodessa pysäyttämään nälänhädän. Mutta suurta osa kansaa koskeva krooninen ruokapula ja aliravitsemus jäivät osaksi arkea.

Kim Il-sungin kuoleman jälkeen seurannut kolmen vuoden virallinen suruaika päättyi 1997. Vallan perinyt Kim Jong-il alkoi rakentaa omaa dynastia diktatuuriaan.

Kim Jong-il, jolla ei ollut isänsä partisaanivuosien ja vallankumo-uksellisuuden tuomaa uskottavuutta, valitsi strategiakseen tukeutua sotilaisiin ja nostaa kansanarmeija yhteiskunnan tärkeimmäksi voi-maksi. *Nautilus*-instituutin tutkija **Koh Byung-chulin** mukaan Kim Jong-il tarvitsi armeijaa: ”ainoaa pohjoiskorealaista toimijaa, joka pys-tyi saavuttamaan vallankumouksen hengen, lojaaliuden johtajalle ja yhtenäisyyden.”.

Kim loi uudeksi kansalliseksi toimintamalliksi *Songunin*, ”armeija ensin” -periaatteen, jossa priorisoitiin armeijan ja sotilaiden tarpeet. Armeijasta tuli Kim Jong-ilin lojaali luottotoimija ja yhteiskunnalli-sen vallan tärkein käyttäjä.

Songun-periaatteen mukaan valtion taloudelliset resurssit ja ruoka-varannot kanavoidaan aina ensimmäiseksi armeijalle. Kansanarmeija al-koi myös ohjata Pohjois-Korean sisäpolitiikkaa sekä ulkosuhteita. So-tilaat saivat otteen yhteiskunnan eri sektoreista, kuten raskaasta teolli-suudesta, rakennustoiminnasta, teiden ja infrastruktuurien rakentami-sesta sekä niiden ylläpidosta, sadonkorjuusta, teollisesta ja ase-teollisesta viennistä. Merkittävä osa kansantulosta ohjattiin armeijan käsiin.

Vakavan nälänhädän, luonnonkatastrofien ja humanitaarisen kriisin sekä ulkomaailman painostuksena alla oleva Pohjois-Korea oli käynyt lähellä täydellistä romahtamista. Pystyttämällä lojaalien upseerien ja armeijan tukeen nojaavan sotilasdiktatuurin pystyi Kim Jong-il estä-mään Pohjois-Korean poliittisen systeemin kadotuksen.

2000-luvun alussa Pohjois-Korea ja Kim Jong-il seuraisivat uteliaana Kiinassa tehtyjä taloudellisia uudistuksia, markkinoiden avaamista ja eri-tysisesti uusien vapaakauppa-alueiden toimintaa. Kiinan johtaja **Deng Xiaoping** oli pyrkinyt jo 1980-luvulla vaikuttamaan Kim Il-sungiin, jot-ta tämä käynnistäisi avoimen markkinatalouden kokeiluja. Kim Jong-il matkasi ylellisellä panssarijunallaan Pekingiin ja Moskovaan.

Avoimia markkinoita oli Pohjois-Koreaan varovaisesti synty-nyt. Nälänhädän aikana sallittujen jangmadang-maalaismarkkinoiden merkitys oli vahvistunut pohjoiskorealaisen pyörittäessä omavarai-semmin arkeaan. Varovaista avoimuutta oli lisännyt myös Etelä-Kore-assa vuonna 1998 valtaan tulleen liberaalin presidentin Kim Dae-jung päivänpaistepolitiikka, joka mahdollisti eteläkorealaisten tuotteiden ilmestymisen myyntiin jangmadangeille.

MUUTOSTUULENA JANGMADANG

Selvitäkseen 1990-luvun lopulla Pohjois-Korean katastrofaalisesta nälänhädästä Pjongjang salli pienten maalaistorien, *jangmadangien* syntymisen eri puolille Pohjois-Koreaa. Valtio- ja puoluekoneiston kyky jakaa omia virallisia kanaviaan ruoka-annoksia nälkäiselle kansalle nälänhädän aikana oli romahtanut, ja pohjoiskorealaisten ainoa turva selvitä hengissä olivat maalaistorit ja niissä myytävä ruoka.

Liberaalimmat tuulet puhalsivat Pohjois-Koreassa vuonna 2002 ja jangmadangien sallittiin kasvaa laillisiksi markkinapaikoiksi. Myyntiin tuli ruoan rinnalle muun muassa kiinalaista elektroniikkaa, lääkkeitä, eksoottisia hedelmiä, teknologiaa sekä eteläkorealaisia kulutustavaroita.

Pjongjangissa olevasta Tongil Steer Marketista kasvoi lähes 2 100 neliömetrin ja yli 1400 myymälän kauppa-alue, jonne rakennettiin 200 autopaikkaa.

Pohjois-Korean muutosta seuraavat tutkijat näkivät jangmadangeissa orastavaa kokeilua kiinalaistyyppisestä markkinataloudesta ja heikkoja merkkejä varovaisesta avautumisesta kohti yksityisen yrittäjyyden sallimista.

Jangmadangeilla tapahtuva kauppa mahdollisti joillekin tavallisille pohjoiskorealaisille vaurastumisen. Aiemmin rikastuminen oli ollut mahdollista vain pohjoiskorealaiselle huippueliitille. Kun korruptio oli tavallista ja alle puolet myyjistä toimii virallisesti, niin paikallisvirkamiehet hyötyivät taloudellisesti jangmadangien olemassaolosta.

Marraskuussa 2008 keskushallinto ja puolueen kaaderit ryhtyivät rajoittamaan sekä sulkemaan vitaaleja jangmadangeja. Hallituksen päätös nro 61 määräsi markkina-alueet palautettavaksi pieniksi ruokatoreiksi. Toreilla olisi lupa olla auki vain joka kymmenes päivä, ja myyjinä saisi toimia enää yli 48-vuotiaat naiset.

Kun merkittävä osa valtion resursseista käytettiin armeijan ohjus- ja ydinaseprojekteihin, ei Pohjois-Korea ollut pystynyt nälänhädän jälkeen palauttamaan virallista ruoan jakeluverkostoaan toimivaksi.

Keskushallinnon pyrkimykset kitkeä yrittäjyys jangmadangeilta nostivat pohjoiskorealaisittain hämmästyttävää, ulkomaailmaan raportoitamattomia ruohonjuuritason äänekäitä vastalauseita.

Paikallisaluiden virkamiehet, jotka itsekin turvautuivat säännöllisesti oman elämän turvaamisessa jangmadangeihin, alkoivat viestittää alkuvuodesta 2009 Pjongjangiin kansan levottomuudesta ja kritiikistä.

Vastoin hallituksen päätöksiä yhtäkään jangmadangia ei ollut suljettu kesään 2009 mennessä. Poliittiset tarkkailijat kiinnittävät nyt huomionsa jangmadangien asemaan keskusvallan auktoriteettia uhmaavana poliittisena näyttämönä.

Etelä-Korean presidentin Kim Dae-jungin 13. kesäkuuta vuonna 2000 tekemän vierailu Pjongjangiin tapaamaan Kim Jong-iliä oli nostanut toiveita suuresta historiallista läpimurrosta Koreoiden välisissä suhteissa. (Kim sai poliittisesta avauksestaan Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 2000).

Kim Dae-jungin ja Kim Jong-ilin tapaamisten jälkeen Koreat sopivat uusista periaatteellisista linjauksista, kuten propagandasodan lieventämisestä, tapaamisista sodan erottamille perheille sekä rautatieyhteyden kunnostamisesta ja avaamisesta liikenteelle. Koreoiden rajalle avattiin joulukuussa 2004 Kaesongin vapaakauppavyöhyke, jossa sadat eteläkorealaiset yritykset palkkasivat yli 30 000 pohjoiskorealaista halpatyöläistä. Gumgangin luonnonkauniin vuoriston turismin erityisvyöhyke avattiin 2002.

Matkasin kaitsijaryhmäni kanssa Pjongjangista kohti eteläistä rajakaupunkia *Panmunjomia* ja Koreoiden välistä demilitarisoitua DMZ-vyöhykettä. Panmunjom on pieni suljettu rajakaupunki, joka toimi Korean sodan aikana rauhanneuvottelujen sekä aseleposopimuksen allekirjoittamisen paikkana.

Ennen siirtymistämme demilitarisoidulle vyöhykkeelle Huiparam-jeeppiimme tulivat mukaan rajalla oppaana toimiva pohjoiskorealainen rajavartioston upseeri ja kaksi sotilasta. Matka ahtaassa autossa jatkui kapeaa ajoväylää, jota reunustivat kymmenet jättimäiset sementtipanssariesteet ja piikkilangoilla päällystetyt muurit.

Rajavartioston upseeri kyseli uteliaana presidentti **Obaman** virkaanastujaispuheesta ja valisti, että Yhdysvalloilla on heti rajan toisella puolella sijoitettuna yli tuhat Pohjois-Koreaan suunnattua ydinasetta.²

² Viisi vuotta Korean sodan päättymisestä Yhdysvallat oli sijoittanut ydinaseita Etelä-Koreaan, mutta ne poistettiin vuonna 1991

Muutenkin upseeri oli yllättävän rento ja puhelias. Olin ensimmäinen rajalle vierailulle tullut ulkomainen puoleentoista kuukauden. Sain kuulla, että Pohjois-Korean armeijan komentaja oli määrännyt 17. tammikuuta pohjoisen armeijan valmistautumaan yhteenottoon Etelä-Korean kanssa. Armeijan miehistölle oli annettu kielto matkustaa, lähteä lomille tai poistua kasarmeiltaan. Eri puolilla Pohjois-Koreaa oli järjestetty väestönsuojeluharjoituksia. Punakaartit tarkastivat tuotantolaitosten työläisten poikkeus- ja hätätiläkäytäntöjä sodan ja konfliktien varalta.

Sodan uhkaa oli nostanut 29. tammikuuta annettu Isänmaan rauhanomaisen yhdistymisen komitea (CPRF) ilmoituksellaan, jossa kaikki Etelä-Korean kanssa tehtyjen sopimukset, aseleposopimus mukaan lukien, purettiin yksipuolisesti.

Mutta raja oli hyvin rauhallinen. Aurinko paistoi ja linnut lauloivat. Nojailin miljoonista kuvista tutun JSA:n, Pohjois- ja Etelä-Korean yhteisen turvallisuusvyöhykkeen Pohjois-Korean päärakennuksen *Panmungakin* toisen kerroksen parvekkeen kaiteeseen (talo on sisältä täysin tyhjä). Oppaani, minderini ja rajavartioston upseeri sekä sotilaat seisoskelivat sivummalla tupakalla. Kummankaan Korean sotilaita ei näkynyt JSA:n rajaviivaa ympäröivien sinisten ja harmaiden parakkien vartioasemilla.

Seurailin tapahtumia Etelä-Korean puolella. Juuri ennen kuin turisteja täynnä olevat linja-autot rullasivat hitaasti alueelle, eteläkorealaiset ankanan oloiset sotilaspoliisit marssivat peililaseineen ja kädet nyrkeissään vartioon. Linja-autojen lähdettyä siirtyivät sotapoliisit pois vartiopaikoiltaan. Sama dramaturgia pohjoisen puolella. Kun turistit kaikkosivat, laskettiin kiikarit ja pohjoiskorealaiset sotilasvartijat vetäytyivät Panmungakin taakse.

Alueen varsinainen valvonta hoituu kymmenillä tehokameroilla, joita oli sijoitettu molemmille puolille turvallisuusvyöhykettä. Rajasotilaiden tuijotus-, kiikari- ja varjonyrkkeilyllä näytti olevan enemmänkin molempia Koreoita palveleva propagandistinen näytelmä.³

JUCHE-AATE, SUURI OPPI

Pohjois-Korean yhteiskuntaideologia pohjautuu marxilais-leninistiseen sosialismiin mutta virallisesti valtio vannoo omintakeiseen *juche*-aatteeseen. Juche-filosofia yhdistää neuvostotyylistä marxismi-leninismia ja korealaisia perinteistä kungfutselaista filosofiaa. Jotkut tutkijat näkevät juchen uskonnon kaltaisena liikkeenä ja palvontakulttina.

Juchen ideana on luoda Pohjois-Korealle omintakeinen, itsetuntoinen ja muista sosialistisista maista riippumaton ideologia, joka tekee pohjoisesta erityisen.

Aatteesta tuli 1970-luvulla vallankumouksellinen ja tieteellinen teoria, joka antaa vastaukset kaikkiin pohjoiskorealaisiin ongelmiin. Juchen mukaan ihminen on maailman keskus ja historia on itsenäisen toimintakyvyn, *chajusongin* saavuttamista.

Juche-sana on sumea ja sen kääntäminen vaikeaa. Juchella tarkoitetaan omiin voimiin luottamista, toimintaa omien arvojen puolesta ja omavaraisuutta. Riippumattomuus korostuu erityisesti sotilaallisessa valmiudessa, taloudessa ja politiikassa.

Vuoden 1980 puoluekokouksessa Kim Il-sung julisti, että Pohjois-Koreaa johtavassa puolueessa on vain yksi ideologia, juche. Aatetta alettiin kutsua myös kimilsungismiksi, jota alettiin propagoida ulkomaille.

Aatetta vietiin erityisesti kehitysmaihin ja esiteltiin itsenäisenä talouden poliittisena mallina. Romanian **Nicolae Ceausescu** ja punakhmerien johtaja **Pol Pot** saivat voimakkaita vaikutteita Kim Il-sungin juche-ideologiasta.

Jotta juche-aatteen ideologinen voima ja Kim Il-sungin ylivaltaisuus ei jäisi kenellekään epäselväksi, on Pohjois-Koreassa otettu käyttöön gregoriaanista kalenteria soveltava juche-kalenteri, joka myötäilee kiinalaista ja esimerkiksi japanilaista (nengo) traditiota. Juche-kalenterissa ajanlasku alkaa Kim Il-sungin syntymästä 14.4.1912.

Suuri vastoinikäminen Pohjois-Korealle oli kun juche-aatteen pääideologi **Hwang Jang-yop** loikkasi Etelä-Koreaan vuonna 1997. Hwang todisti ja vahvisti, että aatteen tärkein tehtävä on henkilökultin ja yksinvaltan poliittinen oikeuttaminen Pohjois-Koreassa.

Suomessa on toiminut useita aktiivisia juche-aatteen opintopiirejä ja -yhdistyksiä. Juche-aatetta tutkittiin 1970-luvulla erityisesti Suomen kommunistisessa puolueessa.

Suomen juche-aatteen opintoyhdistys toimii edelleen ja Suomi-Korea-seura välittää Pohjois-Korean virallisia poliittisia kannanottoja Suomessa.

3 Olin vieraillut samalla paikalla Etelä-Korean puolelta paria kuukautta aiemmin. Eteläkorealaisien oppaiden ja Yhdysvaltain sotilaiden pelotteleva, pohjoista demonisoiva sekä sodan uhkaa korostava puhe oli huomattavasti rajumpaa kuin pohjoiskorealaisien.

Pohjoiskorealaisia sotilaita Etelä- ja Pohjois-Korean välisen rajan sekä YK:n valvoman Joint Security Area (JSA) neuvotteluhuoneessa. Huone on ainoa pysyvä virallinen Koreoiden välinen kontaktipiste.

Etelä-Korean Koreoiden yhdistymisministeriö arvioi huhtikuussa 2009, että Etelä-Korea oli kanavoinut Pohjois-Koreaan ilman ehtoja päivänpaisteen kymmenen vuotta kestäneen liennytysvaiheen aikana 3,2 triljonaa wonia, noin 1,8 miljardia euroa.

Tämän lisäksi Etelä-Korean hallitus ja yksityiset tahot ovat lahjoittaneet Pohjois-Korealle rakennusmateriaaleja, ruoka-apua ja elintärkeitä lannoitteita 2,7 triljoonaa wonin eli 1,5 miljardin euron edestä. Hyundai Group kertoo maksaneensa vuosina 1999–2007 336 miljoonaa euroa vuodessa oikeudestaan Gungang-vuoristoalueen turismiohjelmaan.

Rahaa on virrannut Etelä-Koreasta julkisen rahan rinnalla pohjoiseen myös muita reittejä. Eri arvioiden mukaan eteläkorealaiset yritykset ja viranomaiset olivat maksaneet Pjongjangin tileille erilaisina järjestelyinä ja kynnysmaksuina ainakin 700 miljoonaa euroa. Pohjois-Koreaan myönteisesti suhtautuvat yksityishenkilöt olivat vierailleet pohjoisessa 41 660 kertaa. Useimmat Koreoiden väliset kulttuuri- ja urheilutapahtumat toteutuivat vasta, kun riittävä kynnysraha oli siirretty Pjongjangin ulkomaantileille Hong Kongiin tai Macaoon.

Mihin rahat ovat menneet? Ainakin yksi investointikohde on selvä. Pohjois-Korean ydin- ja ohjusohjelman kehittämisen kokonais-

kustannukset ovat eri arvioiden mukaan olleet ainakin 1,8 miljardia dollaria. Etelä-Korean kansallisen turvallisuusstrategian instituutissa työskentelevä **Nam Sung-wook** arvioi Chosun Ilbo-lehdessä huhtikuussa 2009, että pelkästään keväällä osin epäonnistuneen satelliittia kuljettaneen ballistisen Taepodong-2 raketti *Unhan* (Linnunrata) kehittämiseen ja laukaisuun paloi 350 miljoonaa euroa.

On täysin selvää, että Pohjois-Korean olemassaolon sekä kohtalon kysymys on sen talous. Pjongjangin taloudelliset suhteet ulkomaailmaan sekä kansainvälisiin markkinoihin ovat erittäin rajalliset ja yksipuoliset. YK:n turvallisuusneuvoston kesäkuussa 2009 asettamat uudet pakotteet Pohjois-Korean kevään ydinase- ja ballistisen ohjuskokeiden jälkeen rajaavat Pjongjangin taloudellista liikkumatilaa entisestään.

Pohjois-Korea on tätä nykyä kaupassaan ja ulkosuhteissaan täysin riippuvainen Kiinasta. Lähes kolme neljäsosaa Pohjois-Korean ulkomaankaupasta tapahtuu Kiinan kanssa. Kiinasta saadaan merkittävin osa Pohjois-Korean tarvitsemasta energiasta, teknologiasta ja ruoka-avusta. Kiinalaiset kulutus- ja teollisuustuotteet muodostavat valtaosan pohjoiskorealaisten markkinoilla olevista hyödykkeistä ja tavaroista.

Näyttää myös siltä, että lukuun ottamatta sotateollisuutta, Pohjois-Korealla ei ole halua kehittää omaa kansallista teollista osaamistaan ja siviilipuolen teknologiaa. Songun-periaatteen mukaisesti armeijan hallitsema kehityksen fokus on tiukasti ydinase- ja ohjusprojekteissa.

Kehittäessään normaalitalouden toimivaa perustaa Pjongjangilta puuttuu myös kestävä strategia pystyäkseen tyydyttämään edes kansalaistensa perustavalaatuisimpia tarpeita. Jotta uusi ja toimivampi talousmalli voisi kehittyä, edellyttäisi se Pohjois-Koreassa välttämättömiä yhteiskunnallisia poliittisia ja ideologisia muutoksia.

Pohjoiskorealainen nelihenkinen perhe tarvitsee kuukausittain noin 40 000–60 000 wonia (21–32 euroa) pystyäkseen maksamaan kuukausittaiset kulunsa. Työläisen keskipalkka on vain 3 000–10 000 wo-

Pjongjangin silhuetissa ei ole mainoksia tai neonvaloja.

nia kuussa (2–5 euroa). Valtion kansalaiselle jakama ruoka-annos on keskimäärin 250–300 grammaa päivässä.

Pohjois-Korea ei ole viimeisen 15 vuoden aikana kyennyt kertaakaan tuottamaan riittävää oman maatalouden vuosisatoa ruokkiakseen väestönsä. Jotta Kim Jong-ilin hallinto kykenisi ruokkimaan kansansa, tarvitsisi Pohjois-Korean maatalouden tuottaa vuosittain keskimäärin 5,2 miljoonan tonnin ruokasato. Tämä olisi minimi, joka riittäisi peruselämän ylläpitämiseen. Huonona satovuotena Pohjois-Korean maatalous tuottaa keskimäärin 3,5 miljoonan tonnia ruokaa. Hyvänä satovuotena voidaan korjata 4,8. miljoonan tonnin sato. Hyvinä vuosinakin sato jää yhä alle minimiselviämisen tason. Ruokapula

Vuonna 1024 perustettu Pohyonin buddhalainen temppeli mystisessä Myohyangin vuoristossa.

on johtanut siihen, että tavalliset pohjoiskorealaiset ovat riippuvaisia ulkomaisesta ruoka-avusta.

Tärkeimpiä ruoka-avun toimittajia on viime vuodet ollut Etelä-Korea, joka ilman erillisehtoja on lahjoittanut vuosittain keskimäärin 400 000 tonnia viljaa ja riisiä. Etelästä saatu apu on vastannut kymmentä prosenttia pohjoisen keskimääräisestä vuosisadosta. Huonon vuosisadon aikana Etelä-Korean ruoka-apu on muodostanut neljänneksen pohjoisen ruokatarpeesta.

Etelä-Korea on lahjoittanut vuosittain myös 300 000–350 000 tonnin lannoite-erän, mikä on ollut ehdoton edellytys Pohjois-Ko-

rean oman maataloustuotannon tavoitteiden toteuttamisessa. Lannoitteiden avulla pohjoisen maanviljelijät ovat pystyneet nostamaan maatalouden ruoantuottoa keskimäärin 1,2. miljoonalla tonnilla vuosittain. Kokonaisuudessaan Etelä-Korean kanavoima suora ruoka-apu ja kemialliset lannoitteet ovat vastanneet noin kolmanneksesta pohjoisen vuosittaisesta tarvitsemasta ruokamäärästä.

Pohjois-Korea on vastaanottanut myös lähes joka vuosi 600 000–700 000 tonnia muuta ruoka-apua. Kun vuoden 2007 sato jäi ennätysellisen alhaiseksi johtuen rankoista tulvista erityisesti eteläisissä maakunnissa, apua haettiin Maailman elintarvikeohjelmasta (WFP) ja muista maista, kuten Yhdysvalloista. WFP:n mukaan vuonna 2008 Pohjois-Korean lisäruoka-avun tarve oli 1,6 miljoonaa tonnia.

Kiina ei ole julkaissut tietoja Pohjois-Korealle antamastaan ruoka-avusta, mutta eri asiantuntija-arvioissa sen uskotaan olevan keskimäärin Etelä-Korean antaman tuen tasolla.

Presidentti Lee Myung-bakin tultua alkuvuodesta 2008 valtaan Etelä-Korea ei enää halunnut jatkaa kahden aiemman presidentin ja liberaalin vuosikymmenen aikana käynnistettyä yksipuolista ilmaista avustushjelmaansa. Lee sai poliittista tukea gallupeista, joiden mukaan esimerkiksi kaksi kolmasosaa Soulin asukkaista ei hyväksynyt enää pohjoisen avustamista ehdoilla.

Presidentti Lee lupasi kuitenkin jatkaa humanitaarista tukeaan, mutta ruokaohjelmaansa ehdoiksi hän liitti vastavuoroisuuden vaatimuksen ja neuvottelut Pohjois-Korean ydinaseohjelman purkamisesta.

Pohjois-Korea vastasi Etelä-Korean vaatimukseen joulukuussa 2008 katkaisemalla suhteensa etelään ja lopetti ruoka-avun vastaanottamisen. Poliittiseksi strategiaksi Pjongjang valitsi Etelä-Korean hallinnon ja presidentti Leen ankan, tulikivenkatkuisen arvostelun. Pohjois-Korea – siis Kim Jong-il – ei halunnut näyttää riippuvuuttaan ja heikkouttaan pyytämällä enää apua. Vuoden 2008 jälkeen ei ruokaa tai lannoitteita Etelä-Koreasta pohjoiseen laivattu.

KAKSI KOREAA, KAKSI KIELTÄ

Kommunistisessa ja kapitalistisessa Koreassa puhutaan tänään hyvin erilaista koreaa. 60 vuotta Korean niemimaan poliittisen jaon jälkeen erottaa Pohjois- ja Etelä-Koreaa kulttuurisesti eniten käytössä oleva korean kieli.

Pohjoisen kielen jälkeensäjäneisyys on vaikeuttanut merkittävästi Etelä-Koreaan loikanneiden yli 16 000 pohjoiskorealaisen elämää.

Ilman modernin yhteiskunnan, teknologian, ja vapaan poliittisen ilmaisun käsitteistöä pohjoiskorealaisilla loikkareilla on hyvin vaikeaa sopeutua elämään Etelä-Koreassa.

Pohjoiskorealaisia loikkareita etelään sopeuttavan *Hanawon*-keskuksen johtaja **Ko Gyoung-bin** kertoo Chosun Ilbo-lehdessä kuinka hän joutuu käyttämään elokuvia ja videoita modernin ja elävän nykykorean opetuksessa.

Pohjoisen kieli ja käsitteet eivät ole paljoa muuttuneet sitten 1940-luvun. Kielestä puuttuu lähes kokonaan esimerkiksi markkinatalouden käsitteistö. Pohjois-Koreassa puhuttu korean kieli on etelän näkökulmasta historiaa ja reliikkiä.

Pohjois-Koreassa on aktiivisesti pyritty estämään muun muassa englannin kielen käsitteiden siirtymisen koreankieleen. Pohjoisen sanastosta uupuvat myös lähes kaikki kehittyneitä yhteiskuntia kuvaavat käsitteet sekä vierasperäiset lainasanat.

Pohjois-Korean viranomaisten kieleen kohdistunut poliittinen manipulaatio ja puhutun koreankielen alistaminen palvelemaan kansallista tehtävää on muuttanut ilmaisuja. Esimerkiksi käsite *Sun-mul*, joka tarkoittaa lahjan antamista ystävälle, on rajattu yksinoikeudella vain Kim Il-sungin ja hänen poikansa Kim Jong-ilin käyttöön.

Pohjoisen käsitteellisesti kapea ja vanhahtava puhekieli sekä sen suppea sanavarasto syrjäyttää pohjoiskorealaisia loikkareita etelän työmarkkinoilla. Pohjoiskorean murre lyö loikkareihin sosiaalisen stigman, joka pitää heitä Etelä-Korean yhteiskunnallisen hierarkian pohjilla.

Ulkomailla ihmetellään Pohjois-Korean propagandan kylmän sodan uhmakasta kieltä. Eteläkorealaisessa *Dong-a Ilbo*-lehdessä journalistina työskentelevä loikkari **Joo Sung-ha** kertoi BBC:lle vanhahtavan englanninkielensä johtuvan siitä, että Pjongjangissa käytetään yhä vuodelta 1960 peräisin olevia sanakirjoja.

Alkuvuodesta 2009 Pohjois-Korea kieltäytyi vastaanottamasta myös Yhdysvaltain ruoka-apua ja määräsi viisi ruoka-avun jakoa koordinoimatta ja valvovaa kansalaisjärjestöä poistumaan maasta kolmessa kuukaudessa.

Maailman ruokaohjelman (WFP) ilmoitti myöhemmin, että yli kolmasosa Pohjois-Korean väestöstä ei selviä kunnolla vuodesta 2009 ilman ruoan lisäapua.

칠

Kiinalainen professori Zhang Lianggui, Pjongjangissa nuorena opiskellut Kiinan kommunistisen puolueen Pohjois-Korean huippuasiantuntija arvosteli Pohjois-Koreaa erittäin kriittisesti *World Affairs* -aika-kauslehdessä kesäkuussa 2009 julkaistussa artikkelissa.

Zhangin mukaan Kim Jong-ilin ydinaseohjelma on Kiinalle, Kiinan ajamille intresseille sekä maailmalle merkittävä ja ennakoimaton uhka. Maailma myös tällä hetkellä vähättelee Pohjois-Korean uhmapolitiikan Korean niemimaalle synnyttämää potentiaalista sodan vaaraa.

Zhang kirjaa Kiinan ja Pekingin ylimmän johdon kokeman frustraation kyvyttömydestään vaikuttaa Kim Jong-ilin kiihkoon saavuttaa tunnustettu ydinasevaltion status. Kiina ei ole riittävästi pystynyt vaikuttamaan Pjongjangiin, vaikka Pohjois-Korea on täysin riippuvainen Kiinan antamasta energia- ja ruoka-avusta.

Kiinalla on suuri huoli myös siitä, että Pohjois-Korea suorittaa ydinkokeensa vain 180 kilometriä Kiinan rajalta ja *Yanjin* kaupungista, jossa asuu 400 000 ihmistä. Valtaosa korealaista alkuperää olevia. ”Pohjois-Korean ydinkokeet muodostavat riskin, jota Kiinalla ei ole tuhanteen vuoteen ollut”, kirjoittaa Zhang.

Zhangin artikkeli on merkittävä. Se on suurin ja rankin kritiikki, mitä kiinalaiset ovat Pohjois-Koreaa vastaan esittäneet. Zhang on artikkelissaan kuitenkin pessimisti. Hän tuo esiin Pohjois-Korean perustaja Kim Il-sungin vallansiirrossa pojalleen Kim Jong-ilille antaman perinnön ja tehtävän, jota sairastava ja heikko Kim Jong-il yrittää vielä epätoivoisesti täyttää.

Kim Il-sungin unelmana oli rakentaa Pohjois-Koreasta vahva valtio, jonka voiman symboli on oma ydinase. Uskottavaa pelotetta var-

Julkinen lukusali kansalliskirjastossa (Grand People's Study House) Pjongjangissa. Kirjaston lähes kaikkien satojen huoneiden seinille on ripustettu Kim Il-sungin ja Kim Jong-ilin yhteneväiset kuvat.

ten tarvittiin ydinaseen rinnalle ohjusjärjestelmä, jotta Pohjois-Korea kykenisi luomaan riittävän kauas kantavan kansainvälisen uhan.

Pohjois-Korean tuli Kim Il-sungin visiossa myös saada haltuunsa joko Etelä-Korean kanssa neuvottelemalla tai muuten Korean sodan jälkeen kiistanalaisiksi jääneet viisi saarta ja niitä ympäröivät rikkaat kalastusalueet. Saaret sijaitsivat Keltaisenmeren pohjoisen rajalinjan

RAKAS JOHTAJA

Kim Jong-il syntyi 16. helmikuuta 1942 Vjatskojessa, pienessä kalastajakylässä 70 kilometriä Habarovskista entisessä Neuvostoliitossa.

Hän kasvoi yksinäisenä lapsena, etenkin kun hänen nuorempi veli **Shura** kuoli vuonna 1948. Kimin äiti **Kim Chong-suk** kuoli lapsivuoteeseen vuonna 1949.

Kim Jong-il kasvoi äitipuolensa alla, josta ei pitänyt. Hän ei myöskään tullut toimeen nuoremman vuonna 1954 syntyneen velipuolensa **Kim Pyong-ilin** kanssa. Kim Jong-il piti Pyong-ilä itselleen kilpailijana paikasta Korean tulevana johtajana.

Kimin oletetaan saaneen suurimman osan koulutuksestaan Kiinassa, jonne hänet lähetettiin Korean sodan ajaksi turvaan. Myöhemmin hän opiskeli Kim Il-sungin yliopistossa Pjongjangissa pääaineenaan poliittinen taloustiede valmistuen vuonna 1964.

Valmistumisensa jälkeen Kim aloitti nousunsa Korean työväenpuolueen hierarkiassa. Alkuun hän työskenteli Työväenpuolueen keskuskomitean virkailijana vastaten ”Kolmen vallankumouksellisen ryhmän liikkeestä”, joka pyrki kopiaamaan kiinalaista Maon punakaartin toimintaa ja kulttuurivallankumousta.

Vuonna 1974 Kim nostettiin keskuskomitean jäseneksi ja sen sihteeriksi. Propagandakone alkoi tehdä Kimistä ”vallankumouksellista malli-ihmistä”, joka oli omaksunut isänsä ja tämän sukupolven poliittisen ideologian.

Vuonna 1980, puolueen 6. edustajakokouksessa Kim Jong-il nousi puolueen poliitbyroohon ja hänen asemansa Kim Il-sungin seuraajana sinetöityi.

Kim Il-sung kuoli vuonna 1994 sydänkohtaukseen. Kolmen vuoden suruajan jälkeen Kim Jong-il valittiin vuonna 1997 puolueen pääsihteeriksi ja myöhemmin Kansallisen turvallisuuden komission puheenjohtajaksi.

Edesmennyt Kim Il-sung nimitettiin ”ikuiseksi presidentiksi”. Vuonna 1998 Kimin virka-asema vahvistettiin Pohjois-Korean ”korkeimmaksi valtion viraksi”.

Kim Jong-ilillä on kolme poikaa **Kim Jong-nam** (1971), **Kim Jong-chul** (1981) sekä **Kim Jong-un** (1984) sekä tytär **Kim Sul-song** (1974). Vanhin poika Kim Jong-nam on asunut vuosia Macaossa.

Kim Jong-unin uskotaan nousevan Kimin seuraajana Pohjois-Korean johtajaksi monimutkaisessa vallansiirtoprosessissa.

puskurivyöhykkeellä, jossa on suurin osa viime vuosikymmenen aikana tapahtuneista Etelä- ja Pohjois-Korean välisistä vakavista sotilaallisista yhteenotoista tapahtunut.

Kim Il-Sungin perinnössä hahmotteleman ydinasestrategian pyhin tehtävä olisi synnyttää Pohjois-Korealle otollinen kansainvälinen toimintaympäristö, joka mahdollistaisi myöhemmin Koreoiden jälleen yhdistymisen Pohjois-Korean johdolla.

Jos sairas Kim Jong-il ei onnistu täyttämään isältään saamaa tehtävää, siirtyy se kungfutselaisen tradition mukaisesti Kim Jong-ilin kolmannelle pojalle ja Kim Il-sungin pojanpojalle **Kim Jong-unille**, joka on useimpien asiantuntijoiden mukaan valittu Kim Jong-ilin seuraajaksi.

Artikkelissaan Zhang esittää epäuskonsa siitä, että Pjongjang enää palaisi Kiinan johdolla käytyihin ja useita vuosia jatkuneisiin kuuden maan neuvotteluihin. Vuosia kestäneet epäsuhteelliset neuvottelut Pohjois-Korean ydinaseohjelmasta ja maan asemasta ovat toimineet Pjongjangille ensisijaisesti tukirakenteena, jolla Pjongjang on pyrkinyt käymään neuvotteluja Yhdysvaltojen kanssa.

Vieraillessaan Egyptissä heinäkuussa 2009 sitoutumattomien maiden liikkeen (NAM) kokouksessa Pohjois-Korean parlamentin puheenjohtaja **Kim Yong-nam** vahvisti kuuden maan neuvottelujen lopullisen kariutumisen. Pohjois-Korean hakee asetelmaa, jossa kaksi vahvaa ydinasevaltiota, Pohjois-Korea ja Yhdysvallat käyvät suoria neuvotteluja keskenään.

Korean pohjoisella niemimaalla on menossa nyt suurien riskien valtapeli, jonka aikana syntyy huomattavia taloudellisia menetyksiä ja kestäättömiä humanitaarisia kriisejä. Kylmä tosiasia on, että nämä eivät välttämättä tule heikentämään Pohjois-Koreaa vaan vahvistavat maan valtaeliitin asemaa. Eliitti on valmis kestäämään huononevan talouden ja sadattuhannet ihmisuhrit. Samanlainen kehityshän tapahtui aikoinaan Stalinin Neuvostoliitossa tai Maon Kiinassa. Sotatilan uhka, kauhu ja syvä kriisi vahvistavat vallankäyttäjiä. Mao kehitti Kiinalle

1960-luvulla ydinaseen, vaikka suuri osa omaa kansaa eli samaan aikaan nälänhädässä.

팔

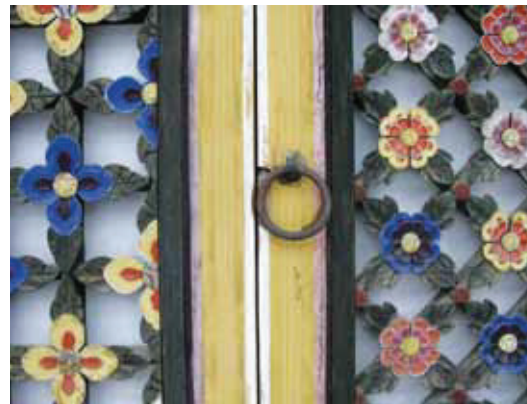
Pohjois-Koreaan optimisemmin suhtautuvat tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota pieniin muutoksiin parempaan. Vaikka Pohjois-Korean talous on erittäin huonossa kunnossa, ei maa kuitenkaan ole romahtamassa.

Pjongjang saattaa olla valmis muutokseen, jos olosuhteet kansainvälisesti ja Korean niemimaalla vakautuvat. Kim Jong-il on ollut maineestaan huolimatta rationaalinen ja pragmaattinen johtaja. Pohjois-Korea on edelleen halukas käymään kauppaa ydinaseestaan saavuttaakseen valtiojärjestelmälleen kansainväliset ja Yhdysvaltain antamat turvatakuut.

2000-luvulla varovaisesti alkaneet talouden muutokset ruohonjuuritasolla ovat synnyttäneet painetta kehitykseen riippumatta siitä, mitä Pjongjangin hallinto valtion tilan näkee. Kiinan rajan yli liikkuu yhä enemmän ihmisiä, tietoa ja tavaroita. Nuoremmalle pohjoiskorealaiselle sukupolvelle vallankumous on vain pakkoa ja tyhjää retoriikkaa.

Pohjois-Korea on talouden kehityksessä siirtynyt kymmenen vuoden aikana varovaisesti monisektorisestä malliin, jossa taloudellisia toimijoita on enemmän niin yksityisissä kuin yhteisyrityksissä. Talouden uusia mahdollisuuksia sekä yrittäjyyttä mahdollistavaa ympäristöä on kehitetty muuttamalla perustuslakia. Uusia yhteisyrityksiä perustetaan kiinalaisten tai muiden maiden toimijoiden kanssa. Talouden kehitystä ei kyetä enää täysin valvomaan keskusjohtoisuudesta käsin.

Myös mahdollisuutta yksityiseen omistajuuteen on Pohjois-Koreassa varovaisesti avattu. Pohjois-Koreaan on syntynyt pieni yrittäjien joukko, jotka toimivat puoliyksityisissä yrityksissä luoden uusia yhteiskunnallisia käytäntöjä sekä synnyttäen sosiaalista painetta ja poliittisia jännitteitä ihmisten välille.

Korea-museon portti Kaesongissa. Museo on aiemmin toiminut historiallisena kungfutselaisena akatemiana.

Pohjoiskorealaiset vientiyritykset ovat oppineet avoimemman markkinatalouden toimintakulttuuria. Ja vaikka Pohjois-Korean taloutta monilta osin hallitseva armeija toimii valtiona valtiossa, on armeijan hallitseman ruoka- ja elintarviketeollisuuden rinnalle syntynyt osittain yksityistä yritystoimintaa. Muutospaineen vahvistumiselle tärkeässä roolissa ovat myös harmaa talous, korruption tuoma sääntöjen mureneminen ja rikollisuuden pyörittämä talous.

Kaitsemistiimini kuljetti minua Huiparamilla eri puolille Pohjois-Koreaa. Pohjoiskorealainen maisema tuntui joka puolella painuvan raskaasti kohti maata. Teimme matkaa lähes autoilla kuusikaistaisia moottoriteitä mystiseen *Myohyangin* vuoristoon. Aina muutaman kilometrin välein Kim Il-sungiin hymyilevät kasvot ja kohotettu käsi tai Kimin aforismit ja lauseet viittoivat matkanteollemme oikeaa suuntaa. ”Kauan eläköön Suuri Johtaja Kim Il-sung!”.

Matkalla seurasin auton ikkunasta kuinka tuhannet hiljaiset sotilaat ja kumarat vanhat naiset lakaisivat pienillä harjoillaan lentokenttien kiitoratojen kokoisia tyhjiä moottoriteitä puhtaaksi lumesta. Tarjosin matkakumppaneillemme Fazerin sinistä. Minulle tarjottiin kohta maukasta kuivattua mustekalaa. Silloin tällöin teillä vastaan tuli polkupyöriä tai armeijan kuorma-autoja. Ihmiset heiluttivat tupakka-

Pohjois-Korealla on vahva oma esteettinen kielensä. Vasemmalta: armeijan juliste, biljardia hotellin aulassa, odotushuoneen sohva, Sunanin kansainvälisellä lentokentällä.

askeja liftatakseen harvoin ohikulkeviin kulkuvälineisiin. Yleensä korealaiset siirtyvät paikasta toiseen jalan. Pienet lapsetkin.

Kumarsin Kim Il-sungin vahanäköispatsaalle, joka oli istutettu vuorensisäiseen, ydinsodan kestävään luolastoon myyttisen *Paektu*-tulivuorta simuloivan panoraamalavastuksen keskelle, (elämäni absurdeimpia tilanteita). Vaelsin tyhjässä vuonna 1024 perustetussa *Pohyōnin* buddhalaisluostarissa. Pääsin seisomaan *Namphon* jättipadon edessä samalle kivetyksen kohdalle kuin Yhdysvaltain entinen presidentti Jimmy Carter tämän ollessa tapaamassa Kim Il-sungia kuukautta ennen Kimin kuolemaa.

Nämä reitit ovat tuttuja kaikille Pohjois-Koreassa vieraileville. Ulkomaalainen joutuu valmiiseen lavastukseen, jonka kulisissa pääsee näkemään tarkoin valittua ja propagandistisesti suunniteltua Pohjois-Koreaa. Googlaamalla turistikuvia Pohjois-Koreasta tulee ruudullesi aina samat kuvat, samat paikat ja samat lavastetut tilanteet.

Auton takapenkillä mieleeni juolahti **Naomi Kleinin** kirjoittama globalisaatiokriittinen teos *No Logo*. Toden totta! No Logo. Pohjois-Koreassa ei ole yhtään mainosta tai brandia lukuun ottamatta Kimin brandia. Kenkäkauppa on kenkäkauppa kaikkialla. Jokaisen pohjois-korealaisen maitokaupan ovesa lukee maitokauppa. Pjongjangissa ei näy neonvaloja. Ainoat sallitut visuaaliset elementit ovat Kim Il-sungin ja Kim Jong-ilin patsaat, kuvat sekä 1950-luvun tyyli-

set propagandaposterit ja Kimin dynastiaa ylistävät iskulauseet sekä mietelmät. Niitä on hakattuina vuoriston kallioihin, toreilla, koulujen ja tehtaiden porteilla ja puistojen kivissä sekä viljapeltojen keskellä. Pohjois-Korean koko luonto huutaa Kimien ylistystä.

Pohjois-Korean nykyinen eristyneisyys on itse asiassa samaa mitä Korea oli vielä 1800-luvun puolessa välissä saadessaan länneltä kutsumanimen *Hermit Kingdom*, erakkokuningaskunta. Feodaalisen *Joseon*-ajan Yi-dynastialla ja Kimin dynastialla on ollut sama idea välttää kaikkea vuorovaikutusta muun maailman kanssa. Kansalaisten ei tarvitse tietää, mitä maailmassa tapahtuu.

Paul French kuvaa vuonna 2007 ilmestyneessä kirjassaan *North Korea: The Paranoid Peninsula. A Modern History* kuinka omavarainen, skleroottinen, skitsofreeninen, orwellilainen, epäajanmukainen Pohjois-Korea on tosiasiaa hylkiö- ja itsemurhavaltio. Pohjois-Korea tekee itsemurhaa pysymällä muuttumattomana, jättämällä uudistamatta teollista rakennettaan ja ruokatalouttaan sekä harjoittamalla ensisijaisesti sotaisaa diplomatiaa. Nälkä, aliravitsemus sekä inhimilliset kriisit ja vankileirien verkosto että niiden pelko koettelevat kansalaisten elämää.

Kim ja Pjongjang asettavat omaa itseään koskevat kysymykset ja aloitteet narsistisesti vain oman historiansa yhteyteen. Pjongjang peilaa kaikkea pelkästään suhteessa omaan menneisyytensä. Tämä on johtanut siihen, että Pohjois-Korealla on menneisyys mutta ei tulevaisuutta.

ERILAISET KANSANTALOUDET

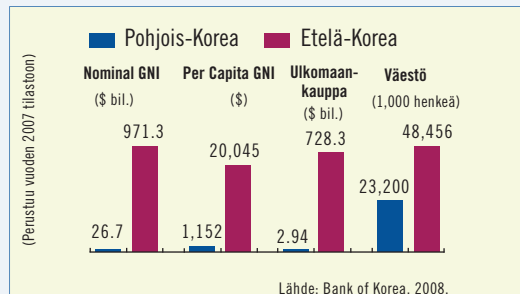
Pohjoiskorealaiset ansaitsevat 17.- osan siitä, mitä eteläkorealaiset.

Pohjois-Korean bruttokansantulo (GNI) oli vuonna 2007 26,7 miljardia dollaria. Etelä-Korean vastaava luku oli 971,3 miljardia eli 36,4 kertaa suurempi kuin pohjoisen.

Pohjois-Korea vei vuonna 2007 ulkomaille 2,93 miljardin dollarin arvosta tavaroita sekä palveluja. Etelä-Korean viennin arvo oli 728,3 miljardia dollaria eli 212 kertaa suurempi kuin pohjoisen.

Etelä-Korean keskuspankin mukaan Pohjois-Korean bruttokansantuote laski vuonna 2007 2,3. prosenttia. Talouden pienentyminen alkoi 2006 oltuaan kahdeksan vuotta kasvava.

Keskeisin syy Pohjois-Korean negatiiviseen talouskasvuun ovat ongelmat maa- ja metsätaloudessa sekä kalastuksessa. Maa- ja metsätalous ja kalastus muodostavat 21 prosenttia pohjoisen kansantuotteesta.

Paul Frenchin sanoin: ”Pohjois-Korea on historiansa vanki. Sillä ei ole pelastautumissuunnitelmaa selvittääkseen edessä olevasta romahduksen ja taantumisen kierteestä.”

Aamuni Huipparamissa alkoivat aina oppaani kysymyksillä, mitä hotelihuoneessani näkynyt BBC kertoi maailmasta. Lounailla ja illallisilla keskustelimme enimmäkseen korealaisista arjen tavoista, ruokakulttuurista ja naureskelimme korealaisoppaaseen rakastuneelle brittimiehelle. Iltaisin minua houkuteltiin juopottelemaan ja laulamaan karaokea autonkuljettajan ja minderin kanssa.

Kättelin opastani ja minderiani Sunanin kansainvälisen lentokentän tyhjässä aulassa Pjongjangissa. Liikkumistani vartioineen entisen

upseerin käden iho oli karhea. Katsoimme ensimmäisen kerran kunolla silmiin. Huomasin, että hänen kasvoillaan olikin paljon enemmän syviä uurteita ja ryppyjä, mitä olin aiemmin nähnyt.

Olimme oppineet jo kahdessa päivässä yhteisen tavan olla. Tiesimme roolimme ja osasimme repliikkimme pohjoiskorealaisessa varjo-teatterissa. Huipparamissa kuulemani nuoren naisoppaan propagandapuhe ulkoa opittuine tilastoineen oli ollut ponnetonta ja näennäistä eikä sillä rasitettu liikaa. Pystyin myös valokuvaamaan rauhassa. Kamerani muistikorttejani ei lentokentän rajavalvonnassa tarkistettu.

Pohjois-Koreassa eletään oikeasti omaa aikaa. Valtio, hallinto ja viralliset organisaatiot käyttävät juche-kalenteria, joka on gregoriaanisen kalenterin sovellutus. Ajanlasku alkaa huhtikuun 15. päivästä vuodesta 1912, jolloin Kim Il-sung syntyi.

Pohjois-Korea on jo vuosia valmistautunut juche-vuoteen 100 eli läntisessä kalenterissa vuoteen 2012. Silloin vietetään maan ikuisen presidentin Kim Il-sungin 100-vuotisjuhlaa. Kim Jong-il ja Pohjois-Korea ovat virallisesti ilmoittaneet kansalaisilleen olevansa tuolloin ”vahva ja vauras valtio”.

Vuoteen 2012 on ladattu massiiviset odotukset. Kungfutselaisen tradition mukaan Kim Jong-ilin on pitänyt arvostaa isien muistoa ja toteuttaa isän tahto. Kim Il-sungin suurien visioiden pitäisi olla vuonna 2012 saavutettu. Maailman aukottomimman propagandakoneiston pitäisi tuolloin todistaa rasitetulle kansalleen, että paratiisi on oikeasti maan päällä – ja Pohjois-Koreassa.

Useiden arvioiden mukaan vuonna 2012 on tarkoitus myös virallisesti julkistaa dynastian vallansiirto sairaalta ja heikolta Kim Jong-ililtä tämän vuonna 1985 syntyneelle kolmannelle pojalle Kim Jong-unille⁴.

Vuosi 2012 on Pohjois-Korealle paradoksaalisen totuuden hetki. Kim Il-sungin pyrkimys ei ehkä ollut rakentaa ja luoda Pohjois-

⁴ Pohjois-Koreassa käytetään nimeä Kim Jong-woon.

Korealle sen nykyistä sosiaalista, henkistä ja poliittista stagnaatiota sekä kansantalouden surkeutta. Kimhän oli vallankumouksellinen idealisti. Mutta Kimin ja Pohjois-Korean valitsema stalinistisen yhteiskunnan toimintamalli ja feodaalista Koreaa muistuttavat menetelmät ovat olleet yksinkertaisesti vääriä ja ihmisten kannalta sairaita.

Kimin dynastian luoma yhteiskunta on tänään vain ankea ja vailla ihmisille kuuluvia pienimpiä perusoikeuksia. Pohjois-Koreassa ovat läsnä kaikkialle ulottuva massiivinen turvallisuuskoneisto, poliittinen ääridogmatismi, paranoidinen ulkomaalaisten vaikutteiden torjunta ja vierauden pelko. Vapaa tieto ja kommunikaatio ovat täysin kiellettyjä. Pohjois-Korea on yhteiskunta, joka palkitsee vain ihmisten sokeaa lojaaliutta ja kuuliaisuutta absoluuttiselle vallalle mutta rankaisee mitä julmimmin kriittisyyttä ja toisinajattelua.

Pohjois-Korean kansallisen ajattelun perustana on vallan yläluokkaisuutta ja kaikkivoipaa johtajuuskulttia korostava juche-aate. Käytännössä juche mahdollistaa perustelemattoman ja teologista keskiaikaa muistuttavan nepotistisen sekä nykyajalle vieraan dynastisen valansiirtomekanismin isältä pojalle.

Samaan aikaan kun Kim Il-sung, armeija ja Pohjois-Korea rakensivat nykyisen totalitaarisen ja suljetun nationalistisen valtiokoneensa, kykeni Etelä-Korea kehittämään toimivamman ja menestyneemmän poliittisen toimintamallin. Etelän mallissa korealainen nationalismi ja vimma olla maailmassa paras, pystyivät yhdistymään korealaisen perinteen, vahvan valtion markkinoita pyörittävän pääoman ja vapauden kanssa. Hengittävämmän.

Korean sota on päättynyt. Etelä-Korea voitti tulevaisuuden.

**VAHVA VALTIO,
SYSTEEMINEN SUUNNITTELU**

강한 정부와 자발적 민주주의